NEGOTIATED JUSTICE IN INTERNATIONAL PROSECUTIONS AND CRIMINAL COURTS

Alexandru Sava

Scientific Researcher III, PhD, „Gh. Zane" Institute of Economic and Social Research, Romanian Academy, Iași Branch

Abstract: *For the international prosecutors and judges, making use of negotiating justice is a subject of controversy. Although rarely, this solution is used when prosecutors decide it is opportune, due to particular circumstances in certain cases. In this material are analysed some of the reasons both for, and against, the use of this special procedure, regarding the activity of the International Criminal Court, and also the - foreseable one - of the International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine.*

Keywords: negotiated justice, prosecution, admission of guilt, conflict

Se poate spune că justiția negociată are o aplicabilitate mai personalizată în instanțele penale internaționale, decât în dreptul intern al statelor. Deși utilizarea sa este controversată în domeniul internațional, acorduri de recunoaștere a vinovăției au fost folosite, de exemplu în Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Yugoslavie. Procurorii din parchetele speciale internaționale, pot să aibă în vedere încheierea de acorduri de recunoaștere a vinovăției chiar și în cazuri când probele strânse deja dovedesc pe deplin acuzarea. Aceștia au inclusiv dreptul de a renunța la acuzare și la trimiterea în judecată a suspectului/inculpatului, din motive care nu au legătură directă cu materialul probator. În domeniul internațional, justiția negociată poate să dăuneze cel puțin unei părți din dosarul cauzei, sau, dimpotrivă, se poate dovedi ca indispensabilă, din multiple puncte de vedere. Procurorul de caz are, din acest punct de vedere, o libertate de apreciere considerabilă.

Curtea Penală Internațională, înființată în 2002 cu scopul de a promova atât pacea, cât și justiția, a fost între timp criticată, în mod repetat, pentru faptul că nu a reușit în demersurile de atingere a nici uneia din cele două ținte. Printre explicațiile oferite, s-a admis faptul că aceasta dispune de resurse limitate, că are de-a face cu restricționări instituționale și că activitatea îi este chiar manipulată de către unele state, fiind criticată în acest sens pentru o presupusă selectivitate în felul în care înțelege să înfăptuiască justiția.[1]

Pe de altă parte, 20 de ani mai târziu, în rezoluția Parlamentului European din 29 ianuarie 2023, referitoare la înființarea unui tribunal pentru crima de agresiune împotriva Ucrainei, la punctul 13 se specifică faptul că Parlamentul „este ferm convins că înființarea acestui tribunal special pentru crima de agresiune ar transmite un semnal foarte clar atât societății ruse, cât și comunității internaționale că Putin și conducerea politică și militară rusă pot fi condamnați pentru crima de agresiune comisă în Ucraina; subliniază că înființarea acestui tribunal ar fi, de asemenea, un semnal clar pentru elita politică și de afaceri din Rusia și pentru aliații Rusiei că nu mai este posibil ca Federația Rusă, sub conducerea lui Putin, să revină la

[1] Catherine Gegout, „The International Criminal Court: limits, potential and conditions for the promotion of justice and peace", *JSTOR*, Abstract preview, Third World Quarterly, Vol. 34, No. 5, 2013, pp. 808-818, link: https://www.jstor.org/stable/42002158

relațiile anterioare cu Occidentul".[2] Această formulare, teoretic, nu mai lasă dubii cu privire la faptul că Parlamentul European îl consideră vinovat pe Vladimir Putin, în baza probelor existente deja, o eventuală încheiere a unui acord de recunoaștere a vinovăției între procuror și acesta fiind, probabil, inutilă – recunoașterea vinovăției de către inculpat având o importanță secundară pentru trimiterea acestuia în judecată și condamnarea sa. Totuși, referirea la înființarea unui tribunal internațional denotă implicit faptul că vinovîția despre care se face vorbire va trebui în mod formal și oficial dovedită, prin probe administrate conform procedurilor penale, în această instanță internațională specială.

Anterior însă, pentru ca cei vinovați de comiterea crimei de agresiune împotriva Ucrainei să poată fi judecați pe bază de probe, va trebui ca aceștia să fie trimiși în judecată, printr-un act de acuzare al unui procuror internațional, care își desfășoară activitatea într-un Parchet internațional, deja existent sau special înființat în acest scop. Un prim pas în această direcția a fost făcut în 3 iulie 2023, când, la Haga, și-a început activitatea Centrul Internațional pentru urmărirea penală a crimei de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei.[3] Inițiatorii I.C.P.A. au menționat, în scurta caracterizare a instituției, că aceasta nu reprezintă un tribunal internațional special, dar că va sprijini pregătirea cazurilor de crimă de agresiune, obținând probe esențiale și facilitând procesul de instrumentare a cauzei într-un stadiu incipient. Fiind un centru unic integrat în Eurojust, „procurorii independenți din diferite țări vor putea să lucreze zilnic împreună în același loc, să facă schimb de probe într-un mod rapid și eficient și să convină asupra unei strategii comune de anchetă și de urmărire penală. Activitatea ICPA va contribui în mod eficient la orice urmărire penală viitoare privind crima de agresiune, indiferent de instanța competentă în fața căreia va fi prezentată."[4]

Așa cum se știe, activitatea Consiliului de Securitate al organizației Națiunilor Unite este practic paralizată cu privire la războiul de agresiune împotriva Ucrainei, deoarece Rusia poate face uz de dreptul său de veto, opunându-se astfel oricărui demers substanțial în acest sens. Pe de altă parte, nici Federația Rusă, nici Ucraina, nu au ratificat Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, astfel că aceasta din urmă nu are jurisdicție asupra crimei de agresiune. Dar înființarea unui tribunal special privind crima de agresiune nu va afecta jurisdicția C.P.I. asupra altor infracțiuni grave, ci o va completa.[5] Se pune întrebarea dacă, și în ce măsură, activitatea acestui Centru Internațional, ca un tip unic de instituție precursoare a unui parchet internațional special, se va putea apropia de activitatea procurorilor dintr-un parchet, din punct de vedere al libertății de acțiune în strângerea și administrarea probelor penale. De asemenea, având în vedere că zeci de persoane acuzate în fața Tribunalului Penal pentru Fosta Yugoslavie, respectiv a Tribunalului Penal Internațional pentru Rwanda, au pledat ca vinovat, urmare a unor înțelegeri cu Procurorii acelor tribunale și că, până în octombrie 2020, doar o singură persoană a urmat procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, astfel cum e reglementat de art. 65 al Statutului de la Roma[6], ne putem întreba dacă procurorii din

[2] *Parlamentul European*, Documente publice, Texte adoptate, Procedură 2022/3017 (RSP), link: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0015_RO.html

[3] https://www.eurojust.europa.eu/ro/news/history-making-international-centre-prosecution-crime-aggression-against-ukraine-starts-operations-at-eurojust

[4] Idem (tr. a., A.S.)

[5] Parlamentul European, op. cit., pct. P, link: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0015_RO.html

[6] Art. 65 al Statutului de la Roma folosește sintagma „recunoaștere de vinovăție" (*admission of guilt*), nu cea de acord/înțelegere de recunoaștere a vinovăției ([*bargained] guilty plea*) – vezi „Statutul din 17 iulie 1998 de la Roma al Curții Penale Internaționale", Curtea Penală Internațională, Monitorul Oficial nr. 211/28 martie 2002, link: https://www.legal-tools.org/doc/759f54/pdf/

acest Centru Internațional sau, mai curând, din viitorul Parchet Internațional special înființat, vor considera ca oportună recurgerea la acorduri de recunoaștere a vinovăției.[7]

Este probabil că justiția negociată[8] – ca idee și instituție care a determinat adoptarea și folosirea din ce în ce mai extinsă, și în spațiul european, a acordului de recunoaștere a vinovăției - a apărut ca un efect al tendinței din sistemul *common law* și, pe un plan mai general, al filozofiei anglo-americane, de a se da prioritate realizării *scopului*, obținerii *efectului* dorit, trecându-se pe plan secund orice considerații privitoare la modalitatea concretă prin care aceasta se realizează. Din punct de vedere principial, așa cum se cunoaște, acest fel de a concepe justiția penală nu poate fi mai diferit de modul de gândire de tip continental european (*civil law system*) care, în mod tradițional, a fost preocupat de felul în care decurge *procesul* de realizare a justiției penale, din convingerea că doar prin asigurarea respectării procedurilor, se poate realiza o justiție penală corectă. Apare vizibilă, astfel, o primă și fundamentală diferențiere a priorităților: eficiența *versus* proceduralitatea. Cu alte cuvinte, ce este mai important, strădania de a obține o justiție penală corectă, sau realizarea justiției penale pur si simplu?

Răspunsul pare să fi fost dat în favoarea realizării justiției penale pur și simplu. Iar prima dovadă în acest sens este, desigur, acceptarea acordului de recunoaștere a vinovăției (echivalentul *plea bargaining)* și prevalența din ce în ce mai crescută a acestuia în parchetele și instanțele europene. În justiția penală europeană însă, incidența acordului este limitată, de obicei prin stabilirea unei limite în ceea ce privește gravitatea infracțiunilor la care acordul se referă, dincolo de care suspecților pentru comiterea acestora nu li se mai oferă beneficiul de a opta pentru încheierea acordului în schimbul reducerii pedepsei, sau al unui alt avantaj. În sistemul *common law*, în mod tradițional, această limită nu există. „Dreptul constituțional al procedurii penale care reglementează puterea (reprezentantului) statului […] nu impune niciun fel de constrângere asupra practicilor procurorilor în domeniul *plea bargaining*. Se poate spune că *plea bargaining* nu se află sub umbra legii, ci este guvernată doar de puterea brută a procurorilor, exercitată în feluri care, de obicei, <nu se regăsesc scrise nicăieri>, și sunt cu atât mai puțin <guvernate de standarde formale legale>”.[9]

Și totuși, la nivelul Curții Penale Internaționale, lucrurile nu stau astfel, deoarece procurorii care urmăresc infracțiunile internaționale au un grad de libertate mai ridicat. Dacă, de exemplu, în țara noastră nu este permisă încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției cu privire la infracțiunile pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 7 ani[10], în justiția penală internațională, nici în Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, nici în Directivele (emise de Biroul Procurorului) de Aplicare a Acordurilor cu Privire la Recunoașterea Vinovăției[11], nu există o asemenea limitare. Însă, potrivit directivei nr. 13 din

[7] Până în 2017, nici unul dintre dosarele judecate în fața Curții Penale Internaționale, a Tribunalului Special pentru Liban și a Curții Penale Speciale pentru Sierra Leone, nu fuseseră finalizate prin intermediul unui acord de recunoaștere a vinovăției – vezi Jenia Iontcheva Turner, „Plea Bargaining and International Criminal Justice”, 48 McGeorge L. Rev. 219 – *The University of Pacific Law Review*/vol. 48 - (2017), pag. 224, link: https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1260&context=law_faculty (tr. a., A.S.)

[8] Tema a fost abordată și în: Alexandru Sava, „Aspecte ale justiției negociate în tribunalele penale internaționale”, comunicare prezentată la simpozionul național *Probleme ale științelor juridice. Schimbarea în drept – premise și consecințe, Zilele Academice Ieșene,* Ediția a XXXVIII-a, 27 oct. 2023*, online, Google Meet, link: https://acadiasi.org/probleme-ale-stiintelor-juridice-schimbarea-in-drept/*

[9] Andrew Manuel Crespo, „The hidden law of plea bargaining”, *Columbia Law Review*, vol. 118, no. 5, 2018, link: https://columbialawreview.org/content/the-hidden-law-of-plea-bargaining/ (tr. a., A.S.)

[10] *Noul Cod de procedură penală*, art. 480, alin. 1, link: https://lege5.ro/gratuit/geztkobvha/acordul-derecunoastere-a-vinovatiei-codul-de-procedura-penala?dp=gqztimjtgi4ts

[11] *International Criminal Court* - The Office of the Prosecutor, „Guidelines for Agreements Regarding Admission of Guilt”, Oct. 2020, link: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/itemsDocuments/20201009-Guidelines-foragreement-regarding-admission-of-guilt-eng.pdf

Directivele [Curții Penale Internaționale] de Aplicare a Acordurilor cu Privire la Recunoașterea Vinovăției, „orice acord cu privire la recunoașterea vinovăției trebuie să menționeze în mod explicit faptul că termenii acordului nu sunt obligatorii pentru Judecători, și nici orice altă recomandare sau înțelegere dintre părți, cu privire la condamnare.”[12]

Cu alte cuvinte, cel puțin în cazul Curții Penale Internaționale, evaluarea gravității infracțiunilor și/sau a periculozității suspectului, în vederea admiterii sau respingerii unui eventual acord de recunoaștere a vinovăției, este lăsată exclusiv la aprecierea procurorului, respectiv a judecătorilor. Faptul că nu există o demarcație clară și obligatorie pentru procurori și judecători (așa cum este făcută în art. 480, alin. 1, al Noului Cod de procedură penală) în ceea ce privește gravitatea faptelor comise, apropie acest model de cel tradițional american, de tip *common law*.[13]

Această libertate de apreciere și de decizie a procurorilor internaționali, ar putea include și încheierea unor acorduri de recunoaștere a vinovăției, însă, în ceea ce-i privește pe cei suspectați de comiterea unor infracțiuni extrem de grave, procurorii trebuie să aleagă – în baza unor criterii nu întotdeauna unanim acceptate – între principii concurente sau chiar contradictorii, aplicabile în asemenea cazuri. De regulă, este dificil de inițiat cercetarea/urmărirea unor infracțiuni de o gravitate deosebită, dacă procurorul are în vedere, de fapt, oprirea oricăror investigații, pentru că are de gând să propună suspectului un acord pentru recunoașterea vinovăției. Victimele acestui tip de infracțiuni, toți cei implicați și, desigur, opinia publică locală și internațională, cu greu ar accepta un asemenea tip de iertare, adică de micșorare a pedepsei pentru prezumtivul infractor internațional, pentru că procurorul a avut în vedere anumite motive care nu au neapărat legătură cu probele. Ar însemna acceptarea realizării unei justiții deficitare, din punct de vedere al exigențelor tradiționale pentru procesul penal: condamnarea și aplicarea pedepsei trebuie să reflecte gradul de vinovăție a inculpatului, dovedită prin probe. Înființarea acelui Centru Internațional special de la Haga – și ulterior, a unui Parchet, ca și a unui Tribunal Special - nu s-ar mai justifica pe deplin, deoarece aceasta a fost determinată de necesitatea ca vinovăția suspecților pentru comiterea de infracțiuni grave în Ucraina să fie investigată și pe deplin dovedită prin probe, pentru ca aceștia să poată fi trimiși în judecată și să fie trași la răspundere de către o instanță internațională, conform cu vinovăția lor reală.

---

[12] „În plus, orice acord va menționa faptul că este obligatoriu numai pentru acuzat și pentru Biroul Procurorului și că nu obligă nici un alt Organ al Curții, sau jurisdicție națională sau internațională, cu excepția faptului când acel Organ sau jurisdicție este parte a acordului” – I.C.C, „Guidelines...”, p. 4, link: https://www.icccpi.int/sites/default/files/itemsDocuments/20201009-Guidelines-for-agreement-regarding-admission-of-guilteng.pdf (tr. a., A.S.) - vezi în: Alexandru Sava, „The Individual vs. Collective Interest, in Negotiated Justice”, *GIDNI10 Proceedings*, Alpha Institute for Multicultural Studies, Editura Arhipelag XXI, Tîrgu Mureș, 2023, pp. 196-197, ISBN: 978-606-8624-18-1, link: http://asociatia-alpha.ro/gidni/10-2023/GIDNI-10-Socs-c.pdf

[13] Alexandru Sava, op. cit., pag. 197. De altfel, procurorii se pot abține de la a investiga anumite fapte și situații, dacă apreciază că, în condițiile date, aceasta este „în interesul justiției” - vezi Henry Lovat, „Delineating the Interests of Justice: Prosecutorial Discretion and the Rome Statute of the International Court”, Denver Journal of International Law and Policy, 35(2), 2007, p. 1, ISSN: 016-2035, link: https://law.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=6510&context=expresso - citat de Alexandru Sava, op. cit., pag. 197). Este vorba despre cazurile când se apreciază că o acuzare sau trimitere în judecată a unei persoane poate îngreuna eforturile de a pune capăt unui conflict internațional – vezi Bartlomiej Krzan, „International Criminal Court Facing the Peace vs. Justice Dilemma”, *International Comparative Jurisprudence*, vol. 2, Issue 2, Dec. 2016, pp. 81-88, link: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351667416300336. Pe de altă parte, Belinda Cooper consideră că această soluție a procurorului este controversată, dar poate fi justificată în situațiile când conflictul este în curs. Pentru conflictele încheiate (Tribunalele speciale din Nurnberg, fosta Yugoslavie sau Rwanda), aplicarea legii față de liderii găsiți vinovați de comiterea unor infracțiuni grave, a contribuit la asigurarea păcii și la protejarea celor vulnerabili – vezi Belinda Cooper, „The Limits of International Justice”, *JSTOR* (preview of *World Policy Journal*, vol. 26, no. 3, Fall 2009, pp. 91-10, link: https://www.jstor.org/stable/40468660

O altă întrebare care se pune însă, trimite către o circumstanță de natură practică: pentru a condamna pe cineva pentru faptele sale grave, trebuie ca mai întâi acesta să fie găsit și, prin orice modalitate legală, adus în fața procurorului, pentru a se poate începe investigarea infracțiunilor respective. Desigur că infracțiunile pot fi urmărite și *in rem*, și foarte probabil că, de exemplu în cazul crimei de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei, procurorii din Centrul Internațional de la Haga (și din viitorul Parchet special), creat pentru urmărirea și trimiterea în judecată a celor găsiți vinovați de comiterea acestor infracțiuni, vor fi nevoiți să procedeze astfel, cel puțin cât timp cei a căror găsire și aducere în fața acelui Parchet Internațional special se va dovedi a fi o misiune aproape imposibilă. Pe de altă parte, teoretic, trebuie acceptat faptul că, atunci când un suspect știe că va avea dreptul (dacă procurorul va aprecia în acest sens) la un acord pentru recunoașterea vinovăției, urmat automat de o scădere a cuantumului pedepsei pe care procurorul o va solicita în instanță, acel suspect își va schimba atitudinea, va fi mai deschis la colaborare cu organele judiciare și, în primul rând, nu va încerca să evite aducerea sa în fața procurorilor, respectiv judecătorilor. În plus, victimele infracțiunilor, rudele acestora și opinia publică, probabil că ar accepta aplicarea unei pedepse mai reduse, decât absența oricărei pedepse – pe motivul lipsei suspectului sau, de ce nu, al unor dificultăți greu de surmontat în strângerea unor probe pertinente și concludente.

Firește că, în ceea ce privește infracțiunile pe care Centrul Internațional de la Haga le-ar avea de investigat, în aproape doi ani de la începerea conflictului din Ucraina, s-au adunat un număr mare de probe, prin intermediul cărora se pot dovedi crime de război, din aceleași probe reieșind suficient de clar cine anume se face vinovat de comiterea acestora. Din acest punct de vedere deci, accesul mai ușor la probe nu este un motiv pentru luarea în considerare a încheierii unor acorduri pentru recunoașterea vinovăției, iar administrarea ulterioară de probe oricum n-ar mai intra în discuție, deoarece prin încheierea unui acord asupra vinovăției procesul penal este practic încheiat. Cât despre posibilitatea ca existența unui astfel de acord să determine o schimbare a atitudinii suspecților, în realitate, cei aflați în vârful puterii decizionale, care ar urma să fie investigați pentru responsabilitatea cu privire la comiterea unor infracțiuni atât de grave în Ucraina, este de așteptat să excludă orice colaborare cu organele judiciare internaționale, pentru simplul motiv că ei nu le recunosc dreptul de a-i urmări și judeca, deoarece privesc faptele lor ca fiind îndreptățite pe baza altor principii - pentru care cel puțin o parte a populației din țara agresoare, Rusia, nu îi condamnă, ci dimpotrivă, îi aprobă. Astfel că, a lua în considerare ideea încheierii unui acord pentru recunoașterea vinovăției, nu este o perspectivă realistă pentru procurorii care activează în cadrul Centrului Internațional pentru urmărirea penală a crimei de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei, respectiv în cadrul unui viitor Tribunal Special.

De altfel, stabilirea adevărului în instanță, cu privire la întinderea reală a responsabilității penale, este cu atât mai importantă în cazul investigării crimei de agresiune a Rusiei față de Ucraina, cu cât există o anumită parte a cetățenilor ruși (și, posibil, ai altor țări, aliate, mai mult sau mai puțin formal, cu Rusia și interesele guvernului rus) care susțin acțiunile întreprinse de către partea agresoare în conflict, justificându-le ca necesare și inevitabile pentru apărarea intereselor locuitorilor de naționalitate rusă din interiorul granițelor Ucrainei. Este necesar ca vinovăția și întinderea responsabilităților să fie pe deplin dovedite prin probe, pentru a convinge astfel comunitatea internațională (inclusiv pe cei nehotărâți cu privire la circumstanțele conflictului, din cauza unei informări deficitare) de justificarea demersului de înființare a acelui Centru internațional special de la Haga și a viitorului Parchet și Tribunal Special. Într-o asemenea conjunctură, atât *sentence bargaining* (acordul cu privire la cuantumul pedepsei), cât și *charge bargaining* (acord cu privire la tipul infracțiunii pentru care se va cere pedepsirea și la invocarea sau nu a formelor sale agravante) nici n-ar trebui să fie luate în considerare, deoarece „curților penale internaționale li s-a atribuit un mandat special, [care constă în] responsabilitatea de a contribui la restaurarea și menținerea păcii, prin aflarea

adevărului cu privire la circumstanțele conflictului și stabilirea unei juste răspunderi penale față de comiterea unor infracțiuni de o gravitate ieșită din comun. Este importantă investigarea și tragerea la răspundere individuală […], astfel putându-se înlătura suspiciunea de vinovăție a comunității pe care aceștia o reprezintă, prevenindu-se ca grupuri etnice sau religioase să fie ținute responsabile pentru conduita câtorva indivizi"[14] Toate acestea nu se pot obține decât prin restabilirea adevărului cu privire la conflict, cauze, vinovăție și toate circumstanțele agravante ale acesteia, ceea ce nu este deloc un atribut propriu acordului de recunoaștere a vinovăției.

Procurorii internaționali au chiar o datorie de a urmări, a acuza în baza probatoriului și a trimite în judecată pe cei suspectați de comiterea unor crime de război, genocid sau crime împotriva umanității (*the duty to prosecute* – care a fost inițiată prin Convenția Națiunilor Unite asupra Prevenirii și Pedepsirii Crimei de Genocid, din 1948,[15] ca și prin cele patru convenții de la Geneva din același an). Astfel de infracțiuni extrem de grave trebuiesc temeinic dovedite prin probe, iar ideea unei justiții negociate în această privință ar contrazice atât această obligație a procurorilor, cât și motivația inițiatorilor acelei convenții. Eficiența procesuală n-ar trebui niciodată să fie singura rațiune pentru o *plea agreement.*[16] De altfel, the *duty to prosecute* a procurorilor internaționali a fost justificată tocmai pentru a suplini activitatea procurorilor din parchetele naționale din țările implicate în conflict, care nu doreau sau nu puteau să-și ducă la îndeplinire, în mod adecvat, sarcinile specifice.[17]

De ce atunci *plea bargaining* a fost acceptată în Tribunalul Internațional pentru fosta Yugoslavie, atât în ceea ce privește cuantumul pedepsei cerute, cât și pentru tipul de infracțiune pentru care s-a încheiat acordul cu privire la vinovăție? În cauza Prosecutor v. Plavsic (2002), pentru inculpata acuzată de genocid, complicitate la genocid și crime împotriva umanității, în schimbul acceptării unui acord de recunoaștere a vinovăției față de o faptă de persecutare (care în acele împrejurări era considerată o crimă împotriva umanității), s-a renunțat la toate celelalte infracțiuni pentru care era acuzată. Se pare că *the duty to prosecute* nu înlătură complet libertatea de apreciere asupra circumstanțelor legate de urmărirea penală, Michael P. Scharf[18] susținând chiar că tribunalele internaționale au o personalitate juridică distinctă, independentă de cea a statelor ai căror reprezentanți au ratificat acele convenții, prin urmare ele nefiind ținute să respecte întocmai obligația de a urmări/trimite în judecată.[19] Cu alte cuvinte, s-a avut în

[14] Anna Petrig, „Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunals"(2008), *ResearchGate*, pp. 11-12, link: https://www.researchgate.net/profile/Anna-Petrig/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals/links/578f273908aecbca4cab140d/Negotiated-Justice-and-the-Goals-of-International-Criminal-Tribunals.pdf (tr. a., A.S.)

[15] Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, U.N. Documents, link: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf

[16] Laura Burens, „Plea Bargaining in International Criminal Tribunals The end of truth-seeking in International Courts?", Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, ZIS 7-8/2013, pag. 331, link: https://www.zis-online.com/dat/artikel/2013_7-8_762.pdf

[17] Anna Petrig, op. cit., pp. 18-19, link: https://www.researchgate.net/profile/Anna-Petrig/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals/links/578f273908aecbca4cab140d/Negotiated-Justice-and-the-Goals-of-International-Criminal-Tribunals.pdf

[18] Michael P Scharf, „Trading Justice for Efficiency. Plea Bargaining and International Tribunals", 2 J. INT'L CRIM. JUSTICE 1070, 1073 (2004) (citat de Anna Petrig, op. cit.)

[19] „În cazurile când Procurorul trimite în judecată o persoană pentru genocid, a aproba o *plea agreement* , renunțând la această gravă acuzație doar pentru a grăbi/ușura încărcătura dosarului, pare a fi incompatibil cu datoria de a acuza/trimite în judecată" – Michael P. Scharf, op. cit., citat de Anna Petrig, „Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunal", Chicago-Kent Journal of International and Comparative Law, vol. 8, Issue 1, 2008, pp. 18-19, link: https://scholarship.kentlaw.iit.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1062&context=ckjicl (tr. a. A.S.)

vedere conduita infracțională în întregul său, dar condamnarea efectivă a fost făcută pentru o infracțiune mai ușoară.

Ralph Henham[20] a criticat această soluție, arătând că datoria de a urmări/trimite în judecată pentru comiterea de infracțiuni internaționale se referă la toate caracterizările penale posibile și legal permise, odată ce faptele pe care se bazează acestea au fost stabilite. Chiar dacă „legăturile/relația dintre diferitele infracțiuni nu sunt în mod clar și autoritar stabilite în dreptul internațional, totuși, prin analogie cu dreptul penal intern al statelor, prioritate în urmărire și condamnare trebuie să se dea celor mai grave infracțiuni."

În sfârșit, în ceea ce privește efectele pe care un acord privind recunoașterea vinovăției le poate avea asupra victimei/victimelor unei infracțiuni anchetate de către un parchet, respectiv judecate într-o instanță internațională, cum, de regulă, conținutul negocierilor nu este consemnat în scris, publicul nu are acces la acesta, ceea ce poate duce la îndoieli cu privire la pedepsirea corespunzătoare a inculpaților. Victimele nu mai au ocazia de a-și face auzită vocea într-un tribunal, rămânând cu impresia că suferințele lor nu vor fi cu adevărat știute și recunoscute de către organismele care ar trebui să administreze justiția.[21] Cu privire la acest ultim aspect însă, chiar în cauza Plavsic la care ne-am referit, s-a susținut faptul că recurgerea la *plea bargaining* le-ar putea avantaja pe victime, pentru că acestea ar fi scutite de a mai depune mărturie – procedură care s-a dovedit, nu o dată, a fi traumatizantă pentru ele. De asemenea, nu poate fi neglijată nici înlăturarea, cu această ocazie, a riscului de a se regăsi din nou în postura de victimă, de această dată a unei răzbunări.[22] Și, chiar ca motiv ironizat de către adversarii acceptării *plea bargaining* în cazurile de infracțiuni grave internaționale, totuși timpul obținut – prin evitarea procesului – ar putea fi folosit în anchetarea altor suspecți și strângerea de material probator.

Ca pentru a sublinia îndreptățirea atât a motivelor pro, cât și contra acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției în instanțele internaționale, Statutul de la Roma a încercat să ofere, prin art. 65(4), o acomodare a acestor interese conflictuale, prevăzând că judecătorii din Camera de primă instanță, chiar și în situația când acuzatul își recunoaște vinovăția, pot cere ca procurorul să prezinte probe suplimentare, inclusiv depoziții de martori, sau chiar să decidă ca procesul să continue în forma obișnuită – dacă sunt de părere că o mai completă prezentare a faptelor cauzei este în interesul justiției și, în special, în interesul victimelor.[23]

În concluzie, a recurge sau nu la un acord de recunoaștere a vinovăției într-o cauză penală internațională, poate fi în mod egal justificat, în funcție de circumstanțele particulare ale fiecărui caz. Procurorii care activează în Centrul Internațional pentru urmărirea penală a crimei de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei, ca și cei din cadrul viitorului Tribunal internațional special, vor avea o misiune pe cât importantă, pe atât de dificilă. Ei vor trebui să justifice încrederea care le-a fost acordată, printr-o cât mai adecvată mobilizare a capacităților de apreciere a diverselor circumstanțe referitoare la fapte și suspecți. Decizia de a acuza și trimite (sau nu) în judecată poate fi influențată de dramatismul implicațiilor inerente unui conflict internațional, însă este de așteptat ca experiența profesională și determinarea de a menține o anumită obiectivitate în evaluarea realității, să îi ajute pe procurori în a identifica și alege opțiunea cea mai potrivită.

BIBLIOGRAPHY

[20] Ralph Henham, The Ethics of Plea Bargaining in International Criminal Trials, 26 LIVERPOOL L..R. 209, 217 (2005)(tr. a., A.S.) (citat de Anna Petrig, op. cit.)

[21] Karen Nicol, „Plea bargaining in international criminal courts: dealing with the devil", *University of Glasgow Theses Service*, LL.M(R) thesis, pp. 48-49, link: https://theses.gla.ac.uk/7254/1/2016NicolLLM(R).pdf

[22] Karen Nicol, op. cit., pp. 49-50.

[23] Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, Monitorul Oficial nr. 211/2002, link: https://www.legal-tools.org/doc/759f54/pdf/

1. Burens, Laura, „Plea Bargaining in International Criminal Tribunals The end of truth-seeking in International Courts?", Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, ZIS 7-8/2013, link: https://www.zis-online.com/dat/artikel/2013_7-8_762.pdf

2. Cooper, Belinda, „The Limits of International Justice", *JSTOR,* (preview of) *World Policy Journal*, vol. 26, no. 3, Fall 2009, pp. 91-101, link: https://www.jstor.org/stable/40468660

3. Crespo, Andrew Manuel, „The hidden law of plea bargaining", *Columbia Law Review*, vol. 118, no. 5, 2018, link: https://columbialawreview.org/content/the-hidden-law-of-plea-bargaining/

4. Gegout, Catherine, „The International Criminal Court: limits, potential and conditions for the promotion of justice and peace", *JSTOR*, Abstract preview, Third World Quarterly, vol. 34, No. 5, 2013, pp. 808-818, link: https://www.jstor.org/stable/42002158

5. Henham, Ralph, „The Ethics of Plea Bargaining in International Criminal Trials", 2005, 26 LIVERPOOL L..R. 209, 217, (citat de Anna Petrig, „Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunals, link: https://www.researchgate.net/profile/Anna-Petrig/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals/links/578f273908aecbca4cab140d/Negotiated-Justice-and-the-Goals-of-International-Criminal-Tribunals.pdf

6. Krzan, Bartlomiej, „International Criminal Court Facing the Peace vs. Justice Dilemma", *International Comparative Jurisprudence*, vol. 2, Issue 2, Dec. 2016, pp. 81-88, link: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351667416300336

7. Lovat, Henry, „Delineating the Interests of Justice: Prosecutorial Discretion and the Rome Statute of the International Court", *Denver Journal of International Law and Policy*, 2007, 35(2), ISSN: 016-2035 (citat de Alexandru Sava, op. cit.), link: https://law.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=6510&context=expresso

8. Nicol, Karen, „Plea bargaining in international criminal courts: dealing with the devil", *University of Glasgow Theses Service*, LL.M(R) thesis, 2016, pp. 48-49, link: https://theses.gla.ac.uk/7254/1/2016NicolLLM(R).pdf

9. Petrig, Anna, „Negotiated Justice and the Goals of International Criminal Tribunals", *Chicago-Kent Journal of International and Comparative Law*, vol. 8, Issue1, 2008, link: https://scholarship.kentlaw.iit.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1062&context=ckjicl
https://www.researchgate.net/publication/45178879_Negotiated_Justice_and_the_Goals_of_International_Criminal_Tribunals

10. Sava, Alexandru, „*The Individual vs. the Collective Interest, in Negotiated Justice*", *GIDNI10 Proceedings*, Alpha Institute for Multicultural Studies, Editura Arhipelag XXI, Tîrgu Mureș, 2023, pag. 196-203, ISBN: 978-606-8624-18-1, link: http://asociatia-alpha.ro/gidni/10-2023/GIDNI-10-Socs-c.pdf).

11. Scharf, Michael P., „Trading Justice for Efficiency. Plea Bargaining and international tribunals", 2 J. *INT'L CRIM. JUSTICE*, 2004, p. 1070, 1073 (citat de Anna Petrig, op. cit.)

12. Turner, Jenia Iontcheva, „Plea Bargaining and International Criminal Justice", 48 McGeorge L. Rev. 219 – *The University of Pacific Law Review*/vol. 48, 2017, link: https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1260&context=law_faculty

*

- *Eurojust – European Union Agency for Criminal Justice Cooperation*, Press Release, 3 July 2023, link: https://www.eurojust.europa.eu/ro/news/history-making-international-centre-prosecution-crime-aggression-against-ukraine-starts-operations-at-eurojust
- *Curtea Penală Internațională,* „Statutul de la Roma", Monitorul Oficial nr. 211/2002, link: https://www.legal-tools.org/doc/759f54/pdf/
- *International Criminal Court - The Office of the Prosecutor*, „Guidelines for Agreements Regarding Admission of Guilt", Oct. 2020, link: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/itemsDocuments/20201009-Guidelines-foragreement-regarding-admission-of-guilt-eng.pdf
- *Parlamentul European*, Documente publice, Texte adoptate, Procedură 2022/3017 (RSP), link: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0015_RO.html
- *Parlamentul României,* Noul Cod de procedură penală, art. 480, alin. 1, link: https://lege5.ro/gratuit/geztkobvha/acordul-derecunoastere-a-vinovatiei-codul-de-procedura-penala?dp=gqztimjtgi4ts
- *United Nations,* Documents, „Convention on the Prevention and Punishment of the CrimeofGenocide", link:https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocitycrimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf